

Odborné stanovisko¹

Vážený pán XXX,

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „*Stredisko*“) ste dňa 10. februára 2025 doručili podnet, v ktorom namietate novú službu „*Women for Women*“, ktorú zaviedla spoločnosť XXX (ďalej ako „*spoločnosť*“).

Stredisko v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z.z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona.

Opis posudzovaného prípadu

V podnete uvádzate, že spoločnosť zaviedla novú službu „*Women for Women*“, do ktorej majú prístup iba ženy a to tak cestujúce ako aj vodičky, pričom mužom neponúkajú ekvivalent tejto služby. Domnievate sa, že spoločnosť Vás zavedením tejto novej služby diskriminuje, nakoľko si neviete vybrať pohlavie svojho vodiča len preto, že ste sa narodili ako muž.

Podľa medializovaných informácií spoločnosť spustila novú kategóriu „*Women for Women*“. **V rámci nej budú môcť používateľky využiť jazdu v aute, ktoré bude riadiť žena.** Cieľom novej kategórie je poskytnúť cestujúcim ženám komfort a pocit bezpečia. Podľa generálneho riaditeľa spoločnosti v Českej republike a na Slovensku XXX zavedenie tejto novej kategórie je ďalším **krokom k zvýšeniu bezpečnosti cestujúcich žien aj vodičiek.** Spolu s ich pohodlím je to jedna z hlavných priorít spoločnosti.²

Zavedenie novej kategórie „*Women for Women*“ nadväzuje na existujúce bezpečnostné opatrenia zavedené v posledných rokoch – napr. kontrola jász, dôveryhodné kontakty, zdieľanie trasy, pomoc v núdzi, zvukový záznam jazdy.³ Zavedenie tejto novej kategórie možno považovať za reakciu spoločnosti na častokrát medializované prípady sexuálneho obťažovania žien zo strany vodičov.⁴

¹ Vydané podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov.

² Medializované informácie zo dňa 05. februára 2025, Dostupné na: <https://touchit.sk/zeny-zenam-bolt-spusta-novu-kategoriu-venovanu-zenam-vodicikam-a-pasazierkam/691097>

³ Dostupné na: <https://bolt.eu/sk-sk/rider/safety/>

⁴ Napríklad prípad, ktorý bol medializovaný dňa 28. januára 2024, dostupný na: <https://domov.sme.sk/c/23272576/bolt-taxi-sexualne-obtazovanie-nasilie.html>

Nová kategória spoločnosti je dostupná v Bratislave a ďalších 7 slovenských mestách – v Košiciach, Banskej Bystrici, Prešove, Žiline, Nitre, Trnave a Trenčíne. Cena jazdy nie je touto novou kategóriou ovplyvnená, nakoľko **cena je rovnaká ako v základnej kategórii.**⁵

Právny rámec

Prijatiu dôvodného záveru o porušení zákazu diskriminácie predchádza identifikácia jeho znakov, ktoré vymedzuje antidiskriminačný zákon. K dôvodnému záveru o diskriminácii tak môže dôjsť až na základe kumulatívnej identifikácie jednotlivých definičných znakov diskriminácie vymedzených antidiskriminačnou legislatívou. Musí byť jasne identifikovateľná zákonom chránená oblasť právnych vzťahov, dôvod, na základe ktorého nemožno s fyzickými, či právnickými osobami zaobchádzať menej priaznivo a jednotlivé formy diskriminácie. Zároveň je nutné vyhodnotiť či došlo alebo mohlo dôjsť k menej priaznivému zaobchádzaniu, a to na základe zisteného skutkového stavu.

Antidiskriminačný zákon stanovuje osobnú a vecnú pôsobnosť v § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona. Podľa § 3 ods. 1 *„každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.“* Osobná pôsobnosť je pôsobnosťou všeobecnou. Naproti tomu vecná pôsobnosť sa vzťahuje len na určité oblasti spoločenských vzťahov.

Opätovné vyjadrenie povinnosti dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania upravuje § 5 ods. 1 antidiskriminačného zákona, v zmysle ktorého *„v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa v sociálnom zabezpečení, zdravotnej starostlivosti, pri poskytovaní tovarov a služieb a vo vzdelávaní zakazuje diskriminácia osôb z dôvodov podľa § 2 ods. 1.“* Podľa § 5 ods. 2 písm. d) *„zásada rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v oblastiach prístupu a poskytovania tovarov a služieb vrátane bývania, ktoré sú poskytované verejnosti právnickými osobami a fyzickými osobami podnikateľmi.“* Takýmto osobitným zákonom pre oblasť poskytovania tovarov a služieb je zákon č. 108/2024 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v § 4 ods. 1 písm. h) upravuje povinnosť obchodníka pri predaji alebo pri poskytovaní produktu dodržiavať vo vzťahu k spotrebiteľovi zásadu rovnakého zaobchádzania.

Pre posúdenie určitého konania ako diskriminačného podľa antidiskriminačného zákona je vždy potrebná existencia niektorého z dôvodov uvedených v § 2 ods. 1, v zmysle ktorého *„dodržiavanie*

⁵ Informácie dostupné priamo v aplikácii

zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.“

Posledným definičným znakom, ktorý musí byť identifikovaný na to, aby bolo možné hovoriť o diskriminácii je forma diskriminácie. V zmysle ustanovenia § 2a antidiskriminačného zákona „*Diskriminácia je priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.*“ Jednou z foriem je aj **priama diskriminácia**, ktorú § 2a ods. 2 definuje ako „*konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.*“

Osobitné výnimky zo zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu pohlavia stanovuje § 8 ods. 7 písm. c), podľa ktorého „*diskriminácia z dôvodu pohlavia nie je objektívne odôvodnené rozdielne zaobchádzanie spočívajúce v poskytovaní tovarov a služieb výlučne alebo prednostne príslušníkom jedného pohlavia, ak sleduje legitímny cieľ a ak sú prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa primerané a nevyhnutné*“. Pre interpretáciu tohto ustanovenia je užitočné nazerať aj na odseky 16⁶ a 17⁷ preambuly k Smernici 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

Právne posúdenie

Prvým krokom právneho posúdenia, ktorý predchádza identifikácii jednotlivých definičných znakov diskriminácie je vyhodnotenie otázky, či v danom prípade došlo alebo mohlo dôjsť k menej priaznivému zaobchádzaniu. V posudzovanom prípade má menej priaznivé zaobchádzanie spočívať v zavedení služby „*Women for Women*“, v rámci ktorej môžu používateľky využiť jazdu v aute, ktoré bude riadiť žena.

⁶ Odsek 16 - Rozdiely v zaobchádzaní sa môžu uznať len vtedy, ak sú odôvodnené legitímnym cieľom. Legitímnym cieľom môže byť napríklad ochrana obetí sexuálneho násillia (v prípadoch ako je zriaďovanie útulkov výhradne pre mužov alebo pre ženy), dôvody súkromia a slušnosti (v prípadoch, keď ubytovanie poskytuje osoba v časti svoje domácnosti), podpora rovnosti pohlaví alebo záujmov mužov alebo žien (napríklad dobrovoľné organizácie výhradne pre mužov alebo pre ženy), sloboda združovania (v prípade členstva v súkromných kluboch výhradne pre mužov alebo pre ženy) a organizovanie športových podujatí (napríklad športové podujatia výhradne pre mužov alebo pre ženy). Napriek tomu by bolo primerané a potrebné akékoľvek obmedzenie v súlade s kritériami vyplývajúcimi z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločstiev.

⁷ Odsek 17 - Zásada rovnakého zaobchádzania v prístupe k tovaru a službám nevyžaduje, aby boli zariadenia vždy poskytované spoločne pre mužov a ženy, pokiaľ nie sú poskytované výhodnejšie pre príslušníkov jedného pohlavia.

V podnete namietate diskrimináciu pri poskytovaní služieb spoločnosťou Bolt, ktorá zabezpečuje prepravné služby. Jednou z oblastí, v ktorej antidiskriminačný zákon poskytuje právnu ochranu je aj oblasť poskytovanie tovarov a služieb. Dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v tejto oblasti je povinný každý, ak sú služby poskytované verejnosti právnickými osobami a fyzickými osobami - podnikateľmi. Vo Vašom prípade **ide nepochybné o oblasť poskytovania služieb**, čím je splnená jedná z podmienok nevyhnutných na identifikáciu diskriminácie.

Ďalšia z podmienok, ktorú je nevyhnutné skúmať je identifikácia dôvodu menej priaznivé zaobchádzania. Vo Vašom podnete namietate menej priaznivé zaobchádzanie s Vami z dôvodu, že si ako muž neviete vybrať pohlavie svojho vodiča. Je teda nepochybné, že v uvedenom prípade **je rozlišovacím kritériom práve pohlavie**.

Podľa ustanovenia § 8 ods. 7 písm. c) antidiskriminačného zákona však nie je možné každé prednostné poskytovanie verejne dostupných tovarov a služieb niektorému z pohlaví nazývať diskrimináciou. Podstata posúdenia Vášho podnetu bude spočívať v zodpovedaní otázky, **či existuje legitímny cieľ pre rozdielne zaobchádzanie s mužmi a ženami pri využívaní novej kategórie spoločnosti „Women for Women“, a či prostriedky použité na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné**.

Stredisko pri posudzovaní uvedenej právnej veci vychádzalo aj z posúdenia verejného ochrancu práv v Českej republike, ktorý sa venoval obdobnému prípadu rozdielneho zaobchádzania s mužmi a ženami pri poskytovaní verejne dostupných služieb.⁸ Verejný ochranca práv hľadal odpoveď na otázku, **či cieľ opatrení, tzn. zaistenie pocitu bezpečia cestujúcim ženám, je možné považovať za legitímny cieľ**. Dospel k záveru, že je nepochybné, že ženy pri využívaní prepravných služieb majú obavy o svoju bezpečnosť a preto **nalákanie žien na daný druh prepravy prostredníctvom zvýšenia ich bezpečnosti je nepochybné možné považovať za legitímny cieľ**. Účelom prijatia antidiskriminačnej legislatívy je predovšetkým ochrana menšín, ktoré majú obmedzený prístup práve napríklad k službám. A takou menšinou muži v uvedenom kontexte nie sú. Tiež je potrebné nazerať aj na to, **či zavedením určitého opatrenia dochádza k akejkol'vek ujme na strane mužov. Pokiaľ nedochádza k tomu, že by boli výrazne obmedzené možnosti mužov využívať konkrétne služby, nie je možné dospieť k záveru o vzniku ujmy.**⁹

⁸ Vzhľadom na skutočnosť, že rovnako ako slovenská antidiskriminačná legislatíva, aj antidiskriminačný zákon v Českej republike je výsledkom transpozície smerníc európskej únie, možno hovoriť o jednotnom výklade.

⁹ Dostupné na: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/1832>

Podľa právneho názoru Strediska **zvyšovať pocit bezpečia a záujem žien o využívanie prepravných služieb¹⁰, ktoré poskytuje spoločnosť je legitímnym cieľom, ktorý možno dosiahnuť zavedením novej kategórie „Women for Women“**. Je možné predpokladať, že spoločnosť pri zavedení tejto kategórie vychádzala aj z častokrát medializovaných prípadov sexuálneho obťažovania žien zo strany vodičov - mužov. Zavedenie novej kategórie „Women for Women“ ako jedno z ďalších bezpečnostných opatrení¹¹ je objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného cieľa. Stredisko považuje tiež za dôležité uviesť, že **nová kategória „Women for Women“ nijako neobmedzuje alebo nevyklučuje prístup mužov k danej službe, ktorou je využitie prepravných služieb a taktiež neznevýhodňuje ženy ani v cene jazdy, nakoľko cena je rovnaká ako v základnej kategórii**. Na základe uvedeného a podľa právneho názoru Strediska **prostriedky použité na dosiahnutie cieľa je možné považovať za primerané a nevyhnutné**.

Záver

Stredisko v rámci svojho zákonného mandátu pristúpilo k posúdeniu novej diskriminácie mužov pri poskytovaní tovarov a služieb, a to zavedením novej kategórie „Women for Women“ spoločnosťou XXX, ktorá poskytuje prepravné služby. Dospelo k záveru, že zavedenie novej kategórie „Women for Women“ je v súlade s § 8 ods. 7 písm. c) antidiskriminačného zákona.

¹⁰ Väčší pocit bezpečia a vyšší záujem o využitie služby po zavedení novej kategórie potvrdzujú aj samotné ženy v reportáži dostupnej na <https://tvnoviny.sk/domace/clanok/951564-taxisluzby-zavadzaju-prevratnu-novinku-zeny-budu-vozit-zeny>

¹¹ V posledných rokoch zaviedla spoločnosť opatrenia ako napr. kontrola jazd, dôveryhodné kontakty, zdieľanie trasy, pomoc v núdzi, zvukový záznam jazdy.